

MÚSICA

RENZO MASSARANI

A MÚSICA DE ISRAEL

Seis recentes publicações do IMI (Israel Music Institute) de Telaviv, que me foram enviadas pelo Sr. Bert Zerubavel, parecem confirmar que a música daquele país está-se desenvolvendo em duas diretrizes aparentemente contrastantes mas paralelas: o retorno às melodias litúrgicas ou populares dos séculos de diáspora e uma criação que se inspira modernamente nessas melodias, atualizando-as. Isso, logicamente, ajudará Israel a conquistar sua própria escola, graças ao talento e à sensibilidade dos compositores contemporâneos, e ao amor do público pelas manifestações musicais.

Nas seis publicações em apreço, o folclore judaico é estudado nas coleções *Hassidic Tunes*, de Joachim Stutschewsky, e *Hebrew Hymn Tunes*, de Hanoch Avenary. O primeiro nasceu em Viena e reside em Israel; é autor de numerosas obras para piano, flauta, fagote, violoncelo, etc., mas se dedica sobretudo à pesquisa folclórica. Nesta sua recente publicação, não muitas são as notícias e os comentários, mas muitas — e lindas — são as melodias recolhidas: mantidas em toda a sua pureza, sem acompanhamentos nem perigosas harmonizações. Avenary, por sua vez, analisa oito séculos de hinos hebraicos, numa seleção do maior interesse.

Afastados os lugares-comuns de um retorno musical hebraico-romântico, nas outras quatro publicações, de música contemporânea, há uma única tendência, confirmada pela preferência da voz quente e grave da viola e do violoncelo substituindo aquela mais profana do violino. Uma tendência atualizada: não é por nada que Israel pertence à SIMC desde 1928, isto é, antes de nascer a própria nação. Particularmente significativa é a obra *Fusions*, de Odeon Partos, para viola, piano e pequena orquestra; desenvolve-se num único movimento, rica de contrastes rítmicos e de uma musicalidade seguríssima, pessoal e ousada; aliás Partos (1907) ocupa um lugar de destaque no meio israelense, com muitas obras: *In Memoriam*, para viola e orquestra de câmara, *Concertino*, para quarteto de cordas, *Fantasia Coral*, *Sinfonia Concertante*, para viola e orquestra, *Rabat Tsaruni*, *Paths*, *Metamorphoses*, para piano, etc.

Não menos másculo e brilhante é o *Duo para Viola e Piano*, de Josef Tal (1910); polonês de nascimento, estudou em Berlim e foi para Israel em 1934, sendo hoje professor na Academia de Jerusalém; é autor de duas sinfonias, dois quartetos, seis concertos para piano (três dos quais com acompanhamento eletrônico) e duas óperas. Outro polonês, Artur Gelbrun (1913), estudou em Roma, na Academia Santa Cecilia, com Casella e Molnar; na sua bagagem, há o ballado *Hedva*, a cantata *The Scroll of Fire* (sobre Bialik) e estas *Five Pieces for Viola*, tão intensas e juvenis. *Elegy*, para violoncelo só, de Tzvi Avni, conclui dignamente a rápida resenha, que deveria convidar organizadores e intérpretes cariocas e se aproximarem de um repertório tão importante e, no Rio, ainda tão desconhecido.

במת המבצעים

שקטים גם בקדנצות סולו לויולה ולפסנתר כאשר גם מילכה לקס הפליאה בעדינות הרשגתית, זוהי מוסיקאית קאמרית בחסד עלי-יון. בחמישה קטעים לויולה-סולו (במקור נכתבו לצ'לו ועובדו ב-1964 גם לויולה) „פרלוד, טוקאטינה, למנטו, אינטרמצו תנועה מתמדת“ — באופי הרהורי טכני-תירגולי, קינה יהודית ומיקצבים-תנועתיים — כל הקטעים האלה נוגנו בהתאם לאופיים, מצויין, על ידי בנימני. גיוון ווקאלי הוכנס על ידי זמרת הסופראן סטלה ריצ'מונד כשליד ה-פסנתר מילכה לקס, בפרשנותה את מחזור השירים היפה לסופרן ולפסנתר בטקסט של ט. כרמי, מאת בנימין ברעם (שהוא גם מבקר „ג'רוזלם פוסט“ ומזכיר אגודת ה-מוסיקאים). וכאן ללא שימוש באמצעים אוואנגארדיים ניתן לקול זמרה, לקול אשה לנשום ולשיר בכל יופי, בסולם הרגשות של אהבה וביפי צלילו, כשחסכון צלילי הפסנתר מזכיר (בהירמון מודאלי ובמירווחים של סקונדה וספטימה) עדיים וערבסקות מזרחיות עדינות. אפשר לאחל לכל מלחין ביצוע כליכך נהדר, אשר היינו לו עדים כאן. בסיום הערב ב „אגדה“ של פרטוש (בנימני, מילכה לקס וכלי הקשה — קנת קרון) גי' כחנו לדעת לאיוו מידה של מזגה של אמד צעים מוסיקליים חדישים (בטכניקה סריא-לית של אירגון צלילי) והתפתחות מלודית ואריאציונית-אילתורית מזרחית — אפשר להגיע תוך ידע, דימיון ורצון של המלחין כי עדן פרטוש, הצללתה של היצירה והשפעתה התקרבה ממש להתרשמות של תזמורת קא-מרית בפארה והדרת.

באולם מלי קאופמן, במוזיאון תל-אביב, בתוכנית: ט ל — דואו לויולה ולפסנתר (1965), גלברון — חמישה קטעים לויולה — סולו (1962), ג. בר-עם — „אל הסתכלי החוצה“, מחזור שירים לקול ולפסנתר בטקסטים של ט. כרמי (1972), פארטוש — „אגדה“ לויולה פסנתר וכלי הקשה: המבצעים: דניאל בנימין (ויולה), מילכה לקס (פסנתר), סטלה ריצ'מונד (סופראן), קנת קרון (כלי הקשה).

כשלושת רבעי תוכנית זאת של ביצועים חוזרים הוקדשו בעצם לרסיטל לויולה של דניאל בנימני (נגן ראשי בפילהרמונית) בי-ליווי ובתמיכה, משך הערב כולו, על ידי הפסנתרית מילכה לקס. בשל רמה גבוהה מאוד של הביצוע הצטערתי שלא האזינו לערב זה מאות רבות של מאזינים. ב „בימות המבצעים“ אלה, מטעם איגוד ה-קומפוזיטורים, בהנחיה הנאה של יו"ר ה-איגוד בן-ציון אורגד, מושמעות יצירות בי-מיבחר המבצעים עצמם והרבה נאמנות ו-אהבה מושקעים כאן על ידי האמנים, לרוב בבמות אלה.

נגינתו של בנימני היא איכשהו מעוררת בטחון נאה במאזין: צלילו רחב, זימרני ועסיסי ופרשנותו היא כליכך „בריאה“, מלאת רגש, גורמאלי, מאוזן, אך גם חודר לעומק המוסיקה ועל טכניקה וירטואוזית אין כבר לדבר: הרוא של טל לויולה ולפסנתר היא מוסיקה אכפרסיוניסטית, בה מתחלפות אפיונות התרגשותיות עם רגעים

מבצעים
בוחרים
יצירות
ישראליות
•
ברעם,
פרטוש,
גלברון
ועוד

מעתון ידיעות אחרונות
מיום

21 יוני 1977

צלילי השבוע

ורדי
עם
הפילהרמונית

נאמנות נלהבת

קונצרט „בימת המבצעים“, שנערך בימים אלה מטעם איגוד הקומפוזיטורים בישראל ו-מוזיאון תל-אביב — הציג ארבעה אמנים מקור מיים, שביצעו ארבע יצירות ישראליות.

הוויאלון דניאל בנימני והפסנתרנית מילכה לקס השמיעו בתחילת הערב את ה „דואו“ של יוסף טל, שהוברה לפני שתיים-עשרה שנה, לפי סיגנון זמננו, מצטיינת יצירה זו בכל הערכים — אולם היא נטולת רגשות אנושיים.

חמישה הקטעים לויאלה סולו מאת ארי-תור גלברון, שהוברו לפני המש-עשרה שנה זנוגנו בהמשך — מדברים בלשון חמת-ניבים וללא התמכרות לחידושים לשמם.

מחזור-שירים מאת בנימין ברעם — „אל הסתכלי החוצה“, מלים של ט. כרמי — הושר על-ידי הזמרת סטלה ריצ'מונד, כשלקס ליד הפסנתר. הלחנים וההרמוניות ביצירה זו מפגי-נים, לשיבתו של המלחין, סיגנון אחיד חסרי-יומרות — אך מקורי ורבי-הגות.

באותה נגינה נלהבת ונאמנה לרוח המלחין נים של בנימני ולקס, ובהשתתפות נגן כלי-ההקשה קנת קרון — בוצעה בטכניקה מבריקה והצללה מלוטשת ה „אגדה“ הידועה, הגועשת ו-חריפת-הניבים של עדן פרטוש.

צלילים שמגיעים

מאת נתן מישורי

„אקוסטיק 7—11“ פורום למוסיקה בת זמננו מציג מוסיקה ישראלית וגרמנית

מו מחירו של הרעיון לניצול ה"ווילה ומיתרי הפסנתר (שלא כדרך הטבע) ככלי פריטה ענק אחד (פרק א'), הוא "ירדה ב" עוצמה הקומפוזיטיווית של היצירה. ה"תרופה"? — אין תרופה, וזלת התזכורת שמוסיקה, בין השאר, היא מכשיר לקומפוזיציה, וכי כדאי שמלחין יסתקרו לא רק באשר ל"צירופים שבחומר, אלא גם ביצירת לטוחות הקומפוזיציה.

ואגב, דברי ההסבר המפורסם שבמוכנה היו טובים, פ"רס לעובדה שמונחים היו במ"עין אנגלית, שהמקור הגרמני ניכר בה. אילו לאלה התוספו הדגמות בצלילים ובדברים ש"בעלפה, ואולי אפילו חזרת ה"ביצוע, היו הכל — מלחין, מב"צעים ומאזינים, יוצאים נשכ"רים.

אם נשווה את המלחין פאול הינדמיט (1895—1965), מג"דולי המאה ה-20, לומר (וסל"ח על ההשוואה), נוכל לומר עליו ביחוד בסוגיה לוויולה ול"פסנתר (1939), שיש לו קול יוצא מן הכלל. ישו קול עשיר בגווי צלילי וכהבעה. מלא, ג"דול וממלא את כל החלל, אינך יכול להימלט. המתקפה חזקה ואתה מתקשר ליצירה, גם אם לא עשית מאמץ מיוחד. יכולה היתה על כן יצירה זו, וביחוד בטמפרטורה הגבוהה של ה"ביצוע (בנימיני-לסק), להגיע אל כמה מאית איש באולם פסט"ליכט. היא לא הגיעה! הגשם, הרוח והסערה, שבאוויר שרב ואולי גם מיקומו של הקונצרט, יצרו מחסום, שרק כ-25, משו"ר געש" לדבר, עברו דרכו. אבל שימו לב! היצירות הקלטו ר"שדורו.

נו והאנו גם לאנכירידיון מס' 2 (היצירות נכתבו בין השנים 1949 ל-1951). כאן, באופי ה"ממוזג של סגנונו, המקביל לזה של טל, מועברים הכנים, שב"רצינויות וברגישותם, ניש משום רוחניות מיוחדת. בניגונה של קלרה גרינשטיין היתה אמנם רגישות, אך העוצמה הרוחנית ולעתים הצלילית, לא עברו דיים.

ליצירתו של מלחין צעיר כ"ליאור שמבדל (נולד ב-1950), אתה פותח שער עוד טרם מת"דלים הצלילים; וכיחוד כשיצ"ר זה אתה או שתיים כבר נשמעו בעבר והשאירו רושם רציני ומ"עניין; כשהנחות נוספות למר"סיקליותו כבר הושגו בניצוח על תזמורות כמו הפילהרמונית של מינכן, על תזמורות הרדיו של ברלין ובאוריה, על כמה בתי אופרה, על תזמורות יש"ראל ועוד, "ספירות מס' 1" ל"ווילה ולפסנתר (1983), בכורה עולמית, אף היא יצירה רצינית, מעניינת ומרעננת בהצלחותיה. שלא כמלחינים צעירים אחרים, אין שמבדל זונח את שדה המ"ערכת הקשה של החשיבה המר"סיקלית החדשה — כדורת של גובהי צלילים ושל משכי זמן ועוד — אך הוא מחפש בהם תקיפות ראשוניות, כגון זו שב"עשרת המספרים האידיאליים, שקדמו לבריאת העולם", מונח מן הקבלה, את האמת, את ה"סוד של המוסיקה, הוא חזר ו"מחפש במציאות של החיים, שבסדרה הטבעית של הצלילים וכן ביחסים, שנוצרים בין ה"כדורת הטבעית השונות של ה"לים שונים.

„מחירה" של גישה כזאת כ"

בתוכנית: יוסף טל — דואו לוויולה ולפסנתר; ברנד-אלואיס צימרמן — אנכירידיון מס' 1 ומס' 2 לפסנתר; ליאור שמבדל — "ספירות מס' 1" לוויולה ו"לפסנתר; פאול הינדמיט — סונטה לוויולה ולפסנתר (1939). מבע"מ: דניאל בנימיני (ווילה), אילקה לפס (פסנתר) וקלרה גרינשטיין (פסנתר).

המלחין יוסף טל (נולד ב"1910), יודע היטב, שאם הוא מ"גיש לנו דואו לוויולה ולפסנתר, שמצויים בו פרק לוויולה סולו, פרק לפסנתר סולו וכן פרקים מעורבים, ייקלט הדבר בתודעה המאזינים. הוא גם יודע, שני"גודים של טמפו, של אופי, של סגנון קונצרטנטי והדפוק, בין הפרקים (בתוך הפרקים עצמם, יירתקו את אוזני המאזינים. מ"שום כך, יכול הוא לסמוך על העיקר שבעניין — על הפיתוח הרעיוני, על הצטברויות והת"פרקיות המתחים שבו ועל ה"דיאלוג, הנושא בעולו של ה"פיתוח — שאף הוא ימצא שביל אל אוזניו ואל ליבו של המאזין. טל אכן צודק, והמא"זינים יוכיחו הביצוע המצוי של דניאל בנימיני ואילקה לפס — אכן חווים את העוצמה וה"מקוריות, שבדואו זה.

ברנד-אלואיס צימרמן (1918—1970), מהחשובים שבמלחיני גרמניה לאחר מלחמת העולם השנייה, מורם של רבים וחסר"בים, ומי שהלחין בין השאר את האופרה החדשה, "החיי"לים", פחות חזק מיוסף טל ב"אנכירידיון" מס' 1 — קטעים קצרים לפסנתר, המאורגנים כ"סוויטה ושנכתבו, כנראה, במד"עדות מלאה לפוטנציאל ההבע"תי, שבניצול סגנונם של מל"חינים אחרים. אולם צימרמן גומל לנו גמול מלא על שטרך-

ENTERTAINMENT

CCM Dishes Out New Music

BY NANCY MALITZ
Enquirer Music Critic

Another jewel was added to the bewilderment of riches that constitutes 20th-century music Sunday night at the College-Conservatory of Music. It is called "Scenes from Franz Kafka's Diaries," by Israeli composer Josef Tal. Tal, who was trained in Central Europe, has enjoyed a long and distinguished career as composer, performer and teacher. His current American tour included a residency at CCM for several days, during which time he has lectured about music, worked with students, enjoyed performances of his works and even performed a bit of it himself. In addition to the world premiere, Sunday's CCM concert included four other Tal works, two Stravinsky pieces and two studies by Dallapiccola.

Like many world premieres, Tal's "Scenes" happened quietly and without much fanfare. In fact it barely happened. A work for solo soprano and dancer, the piece lost both its soprano and its choreography early in the week. A last minute call to soprano Christine Anderson, former CCM student who teaches at Temple University, salvaged the singing part of the project. Anderson did a crash preparation on the piece, and it is a tribute to the wealth of her resources that she delivered its message so expressively.

THE PIECE set much of the text from Kafka's diary entry dated June 25, which is a typical half-dream, half-real episode in Kafka's anxious, isolated search for salvation. The text begins with him pacing in his room, which he virtually destroys to make ready for a vision he is certain he will experience, and ends with the angel he saw transforming itself into a painted wooden figurehead, which hangs from the ceiling as a candle fixture.

Much of this Tal set for solo voice, in an intense, well-made outburst which aptly captured the dreamlike qualities of Kafka's search and also its very real frustrations. The piece hovered between hallucination and reality; Anderson's anxious, fragmentary melodic utterances had a ring of truth to them; and the overall dramatic impact of the work made one eager to hear some of the large scale oratorios and operas which have won Tal such an excellent reputation.

THE OTHER works on the concert included some illustrative examples of Tal's 12 tone compositional technique, arranged for piano as a series of episodes and performed athletically by faculty pianist Frank Weinstock; a compact, complex Duo for Viola and Piano, performed by student violist Jack Griffin and student pianist Karen Wilhelm; and two eloquent recent works, "Shapes" for chamber orchestra, conducted by Gerhard Samuel, and the 8th Concerto for Piano and Electronics, performed by Tal.

In the last two, particularly, Tal emerges as a modern master, with an abundance of melodic ideas, plenty of rhythmic energy, textural imagination and a real knack for building expectations over long periods of time. The piano concerto presents a workable idea, in which the electronic tape takes on the customary function of the orchestra—mingling, supporting and capping the contributions of the solo pianist.

As a soloist, Tal was surprisingly traditional, not in the least embarrassed to make a pretty gesture or to devote enormous attention to the grace and color of small phrase shapes.

In fact, all of Tal's recent music seems a comfortable accumulation of styles and esthetics. "Shapes," which closed the concert, was an instant success with the audience. It received its premiere in Chicago in 1975, and it is successful on so many levels that it is likely to stay in the active performing repertory.

THERE ARE many music conservatories which would consider the Sunday concert, with all its new music, sufficient output for a season. But the fact is that the Tal concert was the second of two important CCM concerts involving major 20th-century compositions last weekend.

Friday the Philharmonia Orchestra, under the direction of Gerhard Samuel, performed Copland's Clarinet Concerto with student soloist Tom Apple, who seemed quite at home with the piece's syncopated Americanisms and gave it a fine performance, supported wholeheartedly by the orchestra; and Ross Lee Finney's Concerto for Percussion, a thoroughly successful composition for full orchestra and four soloists, strung left to right in front of the orchestra, playing several storeful of traditional percussion instruments. The fine student per-

formers were John Brennan, William Deal, Eugene Novotny

Capote's 'Flow' Heads For Screen

BY MARILYN BECK
© 1981, Chicago Tribune

HOLLYWOOD — Producer Lester Persky acquired the rights to "House of Flowers," a Truman Capote-Harold Arlen 1968 stage musical, and plans to develop it as a starring vehicle for Diana Ross.

Meanwhile, Persky is still trying to untangle the knots in his long-planned big-screen adaptation of Capote's "Hush." He will meet in New York with production chief Raphael Etkes about a project that was originally scheduled for production early this year. Persky says, "We're still trying to whip the budget into a new lean look. They want us to get it for \$10 million. So far, it looks like we've got it to \$12 million or \$15 million. But we're willing to headway, and I'm ready to settle on a director now."

He had Hal Ashby set as "Coffins" last year before the stream of scriptwriters started. Now, sources say, he's after Freidkin or Roman Polanski to handle the project. If it turns out to be Polanski, he faces sentencing here on charges of having had illegal sex with a minor in 1977. "Carved" will be shot in Mexico or Euro-

DIRECT FROM BUDAPEST
"EXOTIC" EXHILARATING EVENING

TAFT
THEATRE
381-3784

THIS
THURSDAY, NOV 11
8 PM

"Their cheer was infectious
to a packed house!"
PHILADELPHIA BULLETIN

Rajko

Hungarian Gypsy Orchestra

"Boundless reserves of energy. More than enough color, variety and professionalism to keep any audience happy." The New York Times

BOX OFFICE OPEN AT
TAFT THEATRE BOX OFFICE

CHARGE IT BY PHONE
VISA/MASTER CARD

—DIAL 381-3784—

WALK-IN

ACT I CINEMA

11145 READING RD. SW
363-4761 CONVENIENCE

5-7-94

מיום

Final Israel Chamber Orchestra

Concert Roundup

concert is its finest

SEVEN 20th-century works, among them three by local composers, were presented in the Summer Concert of the Capricema Ensemble, conducted by Michael Haran.

Movements for trombone (Liron Rinot), cello (Ayala Seidelman), piano (Bruce Levi), clarinet and violin by Ido Heifets, one of the younger local composers, is an imaginative study in contrasting sonorities, based mainly on variants of one frequently recurring theme. Particularly attractive was a discursive solo trombone passage.

Zohar Kahila, another little-known local composer, is more rhythmically than melodically oriented in the resourceful, sound-pillar-like conglomerates of his *Wind Quintet*.

The senior local composer in this program was Joseph Tal, with

his *Duo for viola and piano* (Gadi Abadi, Levi), a more tortured and structured work whose seemingly struggling partners finally merge into the calm of one single note.

The international repertoire was selected from the classics of the century. Milhaud's *Serenade* for three woodwinds and four string instruments, once wildly avant-garde, today sounds merely mildly sophisticated. Villa-Lobos's *Guitar Concerto* was hopelessly distorted in its tonal balance. Stravinsky's *Three Pieces for Clarinet* (Ilya Schwartz) at first conjured up a surprisingly mild and melodious image of the unruly composer, contrasting with the immediately following two jerkier pieces that followed.

Debussy's *Prélude à l'après midi d'un faune*, in spite of Schoenberg's arrangement, finally transposed the audience back to *fin de siècle* nostalgia.

Israel Museum, June 26.

Ury Eppstein